

Salonlarımızı geri verin

Evet, "Salonlarımızı istiyoruz, onları bize geri verin" diyelim. "Eskiden sinema salonlarını yıkıp pasaj yapıyorlardı. Biz bir pasajı yıkıp sinema salonu yapıyoruz" diyen genç ve hırslı sesi siz de herhalde duydunuz. Bir toplum yalnızca dükkânlarla, pasajlarla, işyerleriyle yaşayamaz.

— 3 —

Ne tuhaftır ki, modernleşmenin, çağdaşlaşmanın baş koşulu saydığımız birçok şey, uygar ülkelerde hiç de öyle sayılmıyor. Ama nedense "Uygar Batı", bu kendi kullanmadığı şeyleri bize, az gelişmiş ülkelere, Üçüncü Dünya'ya ihraç etmekte bir an bile duraksamıyor. Batı'da uyuşturucu madde pazarları mı sıkıştı? Yolla esrarı, eroini yoksul, az gelişmiş ülkelere... Batı'da sigara tüketimi mi azaldı? İhraç et gariban Üçüncü Dünya'ya gitsin...

Aynı biçimde, Batı, kendisinin artık bıkacağı çok-kanallı TV ve video teknolojisini yoksul ülkelerin gündelik yaşamının parçası haline getirmekte duraksamıyor. Çok kanallı TV'lerin, kablolu TV'nin, video teknolojisinin dikalası bu adamlarda. Ama aynı Batı'da, sinema yaşamı da tüm görkemiyle sürüyor. Elbette Batı tümüyle homojen bir bütün değil. Nitekim Amerika'da, Fransa'da sinemalar olağanüstü canlılık taşıyor, özellikle ABD'de tarihinin en büyük hasılatlarına ulaşırken, İngiltere, Almanya gibi ülkelerde, sinema bunalımı belli ölçüde atlatılırken, örneğin İtalya gibi bir ülkede, sinema hayatı can çekişiyor. Niye?

Geçen bölümlerde gördük. Bu ülkede kamu yönetimi, TV/sinema ilişkilerine sağlıklı biçimde eğilmemiş, özel TV'yi hiç denetimsiz ve koşulsuz tümüyle serbest bırakmış. Böylece İtalya'da sinema bunalımı var. Ama bunun görece bir

1930'ların Saray Sineması — Eskinin kapatılmış olan o güzelim salonları, bir Saray, bir Yeni Melek, o yüksek tavanlı, süslü püslü salonlar yeniden hayata dönecek mi?

bunalım olduğunu söylemeye gerek var mı? Asil bunalım, Hindistan, Pakistan, Mısır, tüm Kuzey Afrika ülkeleri, tüm Latin Amerika gibi görecelikle yoksul, az gelişmiş ülkelerde yaşanıyor. Bu ülkelerde salonlar kıyım düzeyinde yok oluyor, açık kalabilenlere en ucuz ve bayağı karate, seks, "yarkılı filmler" vb. egemen oluyor.

Sanki Batı, bu ülkelerin kültürel kalkınmasını engelliyor, onlara her alanda imal ettiklerinin en ucuzunu, en bayağını yolluyor, bu toplumlara "lumpenleştiriyor", kişisizleştiriyor. Elbette asıl suçlu, soyut bir "Batı" değil, bu ülkelerin kalkınma hamlesini kültürel kalkınmayla eşleştirmeyi düşüneyemeyen, çağdaş kitle iletişim araçlarındaki yozlaşmayı ciddiye almayan, bunun ulusal düzeyde nasıl bir "felaket" olduğunu sezemeyen yöneticileri. Bir zamanların görkemli Hint sineması bugün can çekişiyorsa, tüm Kuzey Afrika'daki sayılı salonlar en bayağı sözüm ona filmlere teslim olmuşlarsa, "sinema bunalımı" denen

şey, en çok geri kalmış, kalkınmaya çabalayan ülkelere ortaya çıkıyorsa, acaba suç kimde?

Evet, sinemaya gitmek, sinema salonlarını korumak, bizce çağdaş olmanın, uygar olmanın, iyi anlamında "Batılı olmanın" bir koşulu. Bu yalnız bir nostalji sorunu değil bizce... Bir kültür sorunu, çağdaş teknolojiyi toplum olarak, birlikte yaşama sorunu, güzelliklerden topluca yararlanmak, onları diğerleriyle paylaşmak sorunu. 20. yüzyılın temel bir uygarlık biçiminin, bir kültürel dönemin, henüz bitmemesi, belki hiç bitmemesi gerektiği bir dönemde yapay biçimde, gereksiz yere, aptalca bitmesine, bitirilmesine tepki gösterme sorunu!

Bu tepkiyi birlikte gösterelim. Evet, salonlarımızı istiyoruz, onları bize geri verin diyelim. "Eskiden sinema salonlarını yıkıp pasaj yapıyorlardı. Biz, bir pasajı yıkıp sinema salonu yapıyoruz" diyen genç ve hırslı sesi siz de herhalde duydunuz. Bir toplumun yalnızca dükkânlarla, pasajlarla,

işyerleriyle yaşayamayacağını hep söyledik, düşündük, yazdık. Kentlerimizi, tüm ülkemizi bir büyük ticarethaneye dönüştürme çabasındaki merkezi veya yerel politikaları sayısız kez eleştirdik.

Saniyorum, sesimiz bir yerlerden duyuldu, öngörülerimiz gerçekleşti, ülkemizin bir "tüccarlar topluluğu" değil, gerçekten yaşayan, düşünen, duyumsayan bir çağdaş toplum olması yönünde sinemanın oynayabileceği, oynaması gereken rol konusundaki beklentilerimiz doğrulanmaya başladı. Sanırım, şimdiye dek yanlış işleyen bir süreç tersine dönmeye başladı. Artık salonlar yok olmayacak, tersine yenileri açılacak, pıtrak gibi bitecek. Eskinin kapatılmış olan o güzelim salonları, belki Saray, belki Yeni Melek, ülkenin dört bir yanındaki o eski, o yüksek tavanlı, o süslü püslü salonlar, belki yeniden hayata dönecek. Salonlarımızı bize geri verin! Onları istiyoruz.

BİTTİ

6.9.89

